

BÜLENT ÖZÜKAN'LA SÖYLEŞİ:

İstanbul Tarihteki Haritalarına Kavuştu

SEFA ASLAN

İNGİLİZ, FRANSIZ, ALMAN VE RUS KARTOGRAFLARIN İSTANBUL İÇİN ÖZEL OLARAK HAZIRLADIKLARI 14.-19. YÜZYILLARA AİT HARİTALARIN YANI SIRA İTALYANCA, YUNANCA, MACARCA, ERMENİCE VE İSVEÇÇE HARİTALARA DA YER VEREN TARİHTE İSTANBUL HARİTALARI ATLASINI EDITÖRÜ BÜLENT ÖZÜKAN İLE KONUŞTUK.

Tarihte Türkiye Haritaları kitabınızdan sonra Tarihte İstanbul Haritaları kitabınızı da yayınladınız. Geriye baktığımızda Boyut Koleksiyon Kitaplar dizisinde çok sayıda harita kitabı görüyoruz. Bu kitaplara ilişkin bizimle hangi bilgileri paylaşsınız?

Uzmanlık alanı jeoloji olan dostum Celal Şengör ile İstanbul'daki evinin "kitap mabedi" bölümünde sohbet ederken bana yağlıboya bir tablo gösterdi. "Müthiş, heyecan verici bir tablo" diye anlatıyordu. Bense sıradan, kaya kütlelerini kıvrımlarıyla resmeden, fotoğrafa yakın bir yağlıboya tabloya bakıyordum.

"Bu tablonun da yardımıyla Kaliforniya fay hatlarının şekillenmesini ve tarihini çözebiliyoruz" diyerek bir jeolog olarak heyecanını sürdürüyordu. Aynı tabloya bakıp farklı şeyler görmenin tipik bir örneğiydi. Şengör, yağlıboya tabloya da, haritaya da bakarken geçmişin izlerini hem yer bilimi, hem de toplum bilimi açısından anyor ve görebiliyordu. 8-10 yıl önceki bu güzel sohbetimizden sonra o güne kadar topladığım haritalara farklı gözlerle bakıp notlar almaya başladım. Harita okumanın farklı bir şey olduğunu keşfederek heyecan duydum. Bu heyecan zamanla tutkuya dönüştü. Haritalar büyütüldüklerinde tarihe ilişkin yazıya dökülmemiş bilgiler içeriyordu. Geleceğimizin yelken sayısını ve taşıdığı bayrakları araştırdığımızda bir dizi tarihsel bilgiye kesinlik kazandırmak veya tersi mümkün olabiliyordu. Tarih yazmalarının çoğu maalesef söylence içeriyor. Yazanın özlem ve duygularını yansıtır olabiliyor. Osmanlı ve İstanbul tarihini bu haritalar eşliğinde yeniden okumak ve yorumlamak benim için keyif ve heyecan verici bir yolculuk oldu.

Tarihte Türkiye Haritaları merkezinde Anadolu'nun yer aldığı haritalardan yola çıkarak dünya kartografya tarihini anlatan ilk ve tek kitap olma özelliğini sürdürüyor

İstanbul'un tarihteki haritalarına ilişkin birkaç kitap var ama eksik olduğunu düşünüyorum. Çünkü Türkiye'nin ve İstanbul'un tarihteki haritalarının en güzel örnekleri dünya müzelerinde ve özel koleksiyonlarda. İstanbul haritalarına ilişkin kitapların en bilineni Denizler Kitabevi'nin yayınladığı İstanbul Haritaları. Yunanistan'daki bir koleksiyonerin haritalarının satışı sırasında projelendirilmiş güzel ve nitelikli bir çalışma. Ancak koleksiyonerin haritalarıyla sınırlı (başkaca haritalarla desteklenmiş olsa da). Müze ve kütüphanelerimizdeki bu eksiklik altında Türkiye'nin ve Türkiye akademik hayatının bir eksiği. Türk yayıncılığının bir eksikliğiydi. Yalnızca İstanbul için söylemiyorum. Osmanlı coğrafyasının yüzyıllar itibarıyla haritalarını bulacağınız bir yayıncı Kültür Bakanlığı, Tarih Kurumu ve Genel Kurmay dahil hiçbirini hazırlamamış.